

Gulating lagmannsrett – Dom - LG-2012-202569

Instans	Gulating lagmannsrett – Dom
Dato	2013-05-03
Publisert	LG-2012-202569
Stikkord	Utlendingsloven av 1988 § 47 annet ledd bokstav a), jf straffeloven § 48a. Utlendingsloven av 2008 § 108 tredje ledd bokstav a), jf straffeloven § 48a.
Sammendrag	Selskap frifunnet for foretaksstraff for å ha hatt askylsøker uten gyldig arbeidstillatelse i arbeid. Selskapet hadde bygget på en utbredt feiloppfatning om at fremlagt skattekort var tilstrekkelig dokumentasjon for arbeidstillatelse.
Saksgang	Stavanger tingrett TSTAV-2012-137085 – Gulating lagmannsrett LG-2012-202569 (12-202569AST-GULA/AVD1). Anke til Høyesterett ikke tillatt fremmet, HR-2013-1432-U.
Parter	Rogaland statsadvokatembeter (politiadvokat Ketil Remman) mot Pakkhuset På Holmen AS (advokat Ingrid Bergum).
Forfatter	Lagmann Martin Tenold, lagdommer Jarle Golten Smørðal, tingrettsdommer Ingrid Håvarstein Eldøy. Meddommere: Konsulent Odd Egil Fanuelson, dagleg leiar i Ryfylke Næringshage AS Heidi Skifjell, omsorgsarbeider Aud Shirley Falnes Tangen, pensjonist/vaktmester Kjell Magne Leirflåt.

Innholdsfortegnelse

Gulating lagmannsrett – Dom - LG-2012-202569.....	1
Innholdsfortegnelse	2
Lagmannsretten skal bemerke:	3

Stavanger tingrett avsa 16. november 2012 dom med slik domsslutning:

«Pakketuset På Holmen AS frifinnes.

Staten v/Rogaland politidistrikt betaler innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom 14 568 - fjortentusenfemhundreogsekstiåtte – kroner til Pakketuset På Holmen AS.»

Påtalemyndigheten har rettidig anket dommen til Gulating lagmannsrett. Anken gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksomkostningsspørsmålet.

Ved lagmannsrettens beslutning av 2. januar 2013 ble anken henvist til ankebehandling.

Ved forelegg utferdiget av Statsadvokatene i Rogaland, som trer i stedet for tiltalebeslutning, ble selskapet satt under tiltale ved Gulating lagmannsrett for overtredelse av:

«I tidsrommet fra 1. oktober 2009 til 31. desember 2009

Utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav a, jf. straffeloven § 48a,

for grovt uaktsomt å ha gjort bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven

Og i tidsrommet fra 1. januar 2010 til 22. desember 2010

Utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav a, jf. straffeloven § 48a,

for grovt uaktsomt å ha gjort bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven

Når et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan foretaket straffes.

Grunnlag:

I tidsrommet 1. oktober 2009 til 22. desember 2010 i Skansegata 2 i Stavanger hadde han A, f. 0.0.1990 fra Irak i arbeid for seg til tross for at A ikke hadde arbeidstillatelse.»

Ankeforhandling ble holdt i Stavanger tinghus 2. mai 2013. Selskapet, ved dets styreleder, erkjente ikke skyld etter forelegget.

Foruten forklaring fra selskapets styreleder, mottok lagmannsretten forklaring fra 5 vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som framgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at selskapet dømmes i samsvar med forelegget for grovt uaktsom overtredelse til en bot på kr 120 000. Videre la aktor ned påstand om at tiltalte idømmes sakskostnader etter rettens skjønn.

Forsvarer la ned påstand om at selskapet frifinnes, subsidiært anses på mildeste måte. Videre la forsvarer ned påstand om tilkjenning av sakskostnader med kr 14 568.

Pakketuset På Holmen AS har organisasjonsnr. 985149364. Selskapet har adresse Skansegata 2, 4006 Stavanger.

Lagmannsretten skal bemerke:

Selskapet er et mellomstort selskap som driver i restaurantbransjen. Selskapet hadde i 2010 en omsetning på ca 32 millioner. Selskapet hadde 52 ansatte, herav mange deltidsansatte. En del av de ansatte var utlendinger, også fra land utenfor EØS. A var arbeidstaker nr. 653 i selskapet.

Sakens objektive side fremstår i hovedsak som uomtvistet og på samme måte for lagmannsretten som for tingretten. Fra tingrettens dom gjengis:

«Pakketuset På Holmen AS (heretter selskapet) har erkjent de objektive forhold, men anser at det ikke foreligger nødvendig skyld.

A søkte asyl i februar 2008. Han ble innvilget midlertidig arbeidstillatelse den 9. oktober 2008 (dok 12). Av denne følger det:

«Tillatelsen løper fra vedtaksdato og gjelder til søknaden om asyl er avgjort av Utlendingsdirektorater i første instans.

Dersom Utlendingsdirektoratet avslår søknaden om asyl, gjelder den midlertidige arbeidstillatelsen fortsatt dersom klage fremsettes og den gis oppsettende virkning, jf. [utlendings]forskriften § 61 annet ledd»

19. november 2008 ble avslag på søknad om asyl avslått. A klaget på vedtaket. UDI besluttet 22. januar 2009 å «utsette iverksettingen av vedtaket», slik at han kunne forbli i Norge og arbeide frem til saken ble avgjort (dok 14). 20. april 2009 fikk A endelig avslag fra Utlendingsnemnda (dok 15). Dermed opphørte den midlertidige arbeidstillatelsen. 16. juni 2009 var frist for frivillig utreise (dok 16). Denne ble ikke overholdt og A ble besluttet utvist og ilagt innreiseforbud (dok 17).

Ved avtale datert 21. desember 2010 ble det inngått en arbeidsavtale mellom A og selskapet hvor A ble ansatt fra 1. august 2009 som oppvaskhjelp (dok 20). (...)

Det er fremlagt skattekort for 2009 og 2010 som A har gitt til selskap (henholdvis dok 21 og 22).»

Etter dette, og i samsvar med selskapets erkjennelse av de faktiske forhold, legger lagmannsretten til grunn som bevist at i tidsrommet 1. oktober 2009 til 22. desember 2010 hadde selskapet A i arbeid for seg til tross for at han ikke hadde arbeidstillatelse. A, som kom fra Irak, arbeidet som oppvaskhjelp.

A hadde en adresse i Sandefjord på skattekortet som han la frem ved ansettelsen. Selskapet oppfattet at A hadde hatt et tidligere arbeidsforhold der og snakket forståelig norsk. Verken utlendingen eller vedkommende kjøkkensjef som foretok ansettelsen av ham er avhørt. Det er derfor ukjent hvilken informasjon som konkret ble gitt.

Selskapets styreleder, tidligere daglig leder og administrasjonssjef har forklart seg i hovedsak sammenfallende om selskapets rutine ved ansettelser. Denne var at alle som skulle ansettes måtte fremlegge skattekort og dokumentere egen norsk bankkonto for lønnsutbetaling. Skattekort var ansett som tilstrekkelig dokumentasjon på rett til arbeid i Norge. A oppfylte selskapets krav. Selskapet har senere endret rutinene ved at det spørres etter dokumentasjon for at søkeren har arbeidstillatelse.

Det er fra selskapet gjort gjeldende at kravet til forsett etter utlendingsforskriften § 18-3 må få anvendelse i foreliggende sak. Lagmannsretten finner det for avgjørelsen av denne sak ikke nødvendig å ta stilling til dette. Det vises til den følgende drøftelse.

I vurderingen av om selskapet har utvist grov uaktsomhet, tar lagmannsretten utgangspunkt i at grov uaktsomhet foreligger når selskapet har utvist en «kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet», jf. Rt-1970-1235. Siden saken gjelder foretaksstraff, er det ikke et krav at noen enkeltpersoner har utvist nødvendig skyld. Også såkalte anonyme eller kumulative feil rammes.

Selskapet bygget sine ansettelsesrutiner på at skattekort (og norsk bankkonto) var tilstrekkelig dokumentasjon på at utlendingen hadde arbeidstillatelse. Dette var en misforståelse som skyldes en mangelfull forståelse av hva et skattekort representerte. Denne misforståelsen var etter det som er fremlagt av avisartikler og omtale i media ikke uvanlig blant mange arbeidsgivere på den tiden.

Også fra myndighetenes side kom uttalelser som underbygget omfatningen av at skattekort var tilstrekkelig som dokumentasjon på arbeidstillatelse. En avdelingssjef ved Bergen Ligningskontor, uttalte i media 16. januar 2006 at «det ikke skal være mulig å få skattekort uten arbeidstillatelse. Eventuelt skal mottaker vise at han eller hun har søkt om ny arbeidstillatelse, men da må denne personen ha mottatt arbeidstillatelse tidligere. Da kan søkeren få et midlertidig skattekort på seks måneder.»

A hadde rett på skattekort frem til endelig avslag på asylsøknad den 20. april 2009 og fikk dermed korrekt skattekort den 3. april 2009, altså før det endelige avslaget.

Det bemerkes at på As skattekort for 2009 fremgår at det skal trekkes skatt etter tabellnummer 7300. Dette er en spesialtabell som gjelder skatteyttere med opphold i Norge i hele inntektsåret. For skattekortet for 2010 er tabellkoden 7100, som etter det opplyste er en ordinær tabellkode.

Med virkning fra 2010 ble skattekortene påført en ny tekst hvor det uttrykkelig fremgår at skattekortet ikke er bevis på rett til arbeid/opphold. Lagmannsretten legger til grunn at dette dels var for å unngå den foreliggende uklarhet, samt avlaste skattemyndighetene med byrdefulle arbeidsoppgaver som mer naturlig hørte under utlendingsmyndighetene.

Underdirektør Audhild Ulvang i Skattedirektoratet forklarte som vitne for lagmannsretten at til og med skattekortet for 2009, så kunne dette anses som dokumentasjon for at arbeidstillatelse forelå. Hun presiserte at når det gjelder asylsøkere, så foretas fremdeles kontroll av status før eventuell utstedelse av skattekort.

I lagmannsrettens vurdering har selskapets oppfatning av skattekorts dokumentasjonsmessige betydning for arbeidstillatelse vært sentral. Det er på det rene at det er arbeidsgiveren som har ansvaret for at den ansatte har gyldig arbeidstillatelse. Det fritar i utgangspunktet heller ikke for ansvar at det har vært en feiloppfatning blant mange arbeidsgivere om skattekortets betydning i denne forbindelse. Men når slike feiloppfatninger, som også er blitt underbygget av uttalelser fra myndighetspersoner i media, også er av et så vidt stort omfang at det har ført til en endring av teksten på skattekortet, kan ikke lagmannsretten se at det er bevismessig grunnlag for å rette «sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet» mot selskapet for at utlendingen ble ansatt uten at det ble oppdaget at han ikke hadde arbeidstillatelse. Dette gjelder også for 2010, for så vidt som teksten på skattekortet om at det ikke var bevis for arbeidstillatelse, skjerpet selskapets aktsomhetsplikt. Det er imidlertid ikke nødvendig å ta stilling til om det har foreligget simpel uaktsomhet på noe tidspunkt så lenge det lovbestemte krav til grov uaktsomhet uansett ikke er funnet oppfylt.

Selskapet blir etter dette å frifinne. Selskapet har hatt nødvendige utgifter til forsvarer, jfr. straffeprosessloven § 438, og tilkjenner sakskostnader i henhold til det fremsatte krav med kr 14 568.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

- 1. Pakkhuset På Holmen AS frifinnes.*
- 2. Staten v/Rogaland politidistrikt betaler innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom 14.568 – fjortentusenfemhundreogsekstiåtte – kroner til Pakkhuset På Holmen AS.*